

Smrt neodgovornim delničarjem, svobodo upnikom

GOSTUJOČI KOMENTAR

Andrej Simonič

finance@finance.si

► Andrej Simonič je odvetnik.

Zdajšnja ureditev stečajnega postopka pomeni takojšnje prenehanje pravne osebe. Delavci izgubijo službo, država izgubi delovna mesta, upniki večinoma izgubijo svoje terjatve oziroma se delno, če sploh, poplačajo šele v nekaj letih, kar je zanje tako rekoč brez smisla. Država mora poleg izgube delovnih mest na račun preostalih davkoplačevalcev odpuščenim delavcem plačati nadomestilo za brezposelnost. Izguba delovnih mest v posameznem podjetju pa pomeni zmanjšanje poslovanja tudi v preostalih podjetjih iz dobaviteljske verige.

Ker delničarji v povezavi z nekaterimi upniki vedo, da bodo ob stečaju izgubili skoraj vse, delajo vse, da preprečijo začetek stečaja. Tako pa le podaljšujejo agonijo v podjetju, za zavlačevanje izkoriščajo zapletene pravne poti, ki jih najdejo v zapletenih določbah zdajšnjega zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPIPP). Tako kot je zapleteno ime, sta zapletena tudi zakon in pravna vsebina.

Nedvomno imajo korist od zgoraj opisanega sistema stečaja stečajni upravitelji, ki pridobijo nagrado za svoje delo. To je le del njihovega zaslužka. Dodaten zaslužek pridobijo s stečajnimi upravitelji povezani odvetniki, ki na zahtevo stečajnih upraviteljev in na račun stroškov stečajne mase vlagajo večkrat vnaprej izgubljene tožbe in se poplačajo iz stečajne mase. Stečajni upravitelji imajo neredko povezana podjetja, ki na dražbah odkupujejo premoženje. Na dražbah prodano premoženje je praviloma podvrednoteno, ker so dražbe prisilne

in pomanjkljivo transparentne. S stečajnimi upravitelji povezana podjetja potem to premoženje brez omejitev prodajo naprej in tako ustvarjajo dobiček v obliki razlike v ceni.

Pustite podjetjem, da prodajajo

Predlog je kot ena od možnosti uporaben za vse stečaje, predvsem pa za tiste primere, kjer stečaj ni nujno potreben zaradi tega, ker bi podjetje ne imelo trga in kupcev za svoje izdelke, temveč je razlog za stečaj v prezadolženosti in posledični nelikvidnosti družbe. To še zlasti velja v obstoječi finančni krizi. Zato bi zgolj razbremenitev pri dolgovi marsikdaj omogočila dolgoročno uspešno nadaljnje poslovanje podjetja in tudi potrebno prestrukturiranje podjetja brez odpustitve vseh delavcev in prenehanja poslovanja. Zdajšnjega stečajnega sistema ni mogoče spremeniti z dopolnitvami, ampak le s popolno rekonstrukcijo na novih podlagah.

Prvič, predlagam, da se kot stečajni razlog opusti razglabljanje o kapitalski ustreznosti in se kot edini in jasen stečajni razlog navede obstoj zapadlih in neplačanih obveznosti, ki presega denimo 20 odstotkov osnovnega kapitala.

Drugič, stečaj lahko zahteva dolžnik ali vsak upnik, ki izkaže obstoj zapadlih in neplačanih obveznosti v nekem, na primer trimesečnem časovnem obdobju.

Tretjič, od nastanka stečajnega razloga naprej naj imajo delničarji čas denimo 30 dni, da izvedejo dokapitalizacijo ali zagotovijo posojilo družbi tako, da ta poplača vse zapadle obveznosti in nadaljuje poslovanje.

Četrto, v nasprotnem primeru se začne hiter stečajni postopek. V kratkem času, največ v 30 dneh, se izvede vse potrebno, da se vsem delničarjem razveljavijo

vse delnice, družba izda nove delnice in jih proporcionalno razdeli med upnike.

Petič, upnikom njihove terjatve prenehajo, ker v zameno pridobijo delnice, ki so likvidne in jih lahko takoj prodajo in gre za kvazi sekuritizacijo njihovih terjatev.

Šestič, stečajni dolžnik ni več nikomur nič dolžan, na pasivi ima le še kapital in nobenih obveznosti. Nadaljuje normalno poslovanje na podlagi določb ZGD-1. Novi družbeniki (nekdanji upniki) imajo na voljo vse možnosti, ki jim jih daje ZGD; to je, da skličejo skupščino, imenujejo nadzorni svet in upravo družbe ter odločijo o:

- nadaljnem poslovanju,
- prestrukturiranju,
- ali likvidaciji družbe.

Prostovoljna likvidacija

Če se odločijo za likvidacijo, je to prostovoljna likvidacija, v katero ni treba vpletati stečajnih upraviteljev, mogoči so vsi poslovni dogovori.

Ker je likvidacija prostovoljna in ni pod časovnim pritiskom, je zelo verjetno, da bo dosežena precej višja vrednost premoženja, kot bi bila po zdajšnji stečajni ureditvi.

V tej fazi je mogoče pod določenimi pogoji uvesti tudi prisilno likvidacijo in vanjo vgraditi posamezne elemente sedanje stečajne ureditve, če je treba.

Vprašanje hipotekarnih upnikov stečajnega dolžnika se reši tako, da se jim da rok, v katerem se odločijo, ali se odpovedo hipotekarno zavarovani terjatvi in prevzamejo delnice. V nasprotnem primeru delnic ne pridobijo in imajo možnost v rednem izvršilnem postopku unovčiti svoje hipotekarno zavarovanje terjatve, kar pomeni, da podajo ali prevzamejo v last nepremičnino in se potem z novo upravo in novimi lastniki družbe dogovarjajo, kako naprej.

Vsa pogodbeno razmerja stečajnega dolžnika veljajo naprej. Ni nobenih odstopov od pogodb, ni nobenih izpodbijanj pravnih dejanj. Vse do uvedbe stečaja zapadle obveznosti (tudi po nedokončanih pogodbah) se spremenijo v delnice, nove obveznosti po istih pogodbah pa nastajajo v denarju in jih je treba plačati. Za morebitno izpodbijanje posameznih pravnih dejanj se uporabljajo splošne določbe obligacijskega zakonika in jih lahko uveljavljajo novi lastniki – nekdanji upniki.

Nižji stroški

Tudi stroški stečaja so precej nižji, ni treba zalagati predujma za stečajnega upravitelja, verjetno bi bila dovolj le manjša administrativna taksa kot nadomestilo za delo organa, ki bo izvedel preračun in zamenjavo delnic.

Ker ocenjujem, da bi večina podjetij nadaljevala delo, delavci ne bi izgubili služb, državi ne bi bilo treba izplačevati nadomestil za brezposelne, pritisk na ukinjanje delovnih mest bi bil precej manjši. V najslabšem primeru bi se lahko zgodilo enako kot ob sedanjem stečaju, to je, če bi novi delničarji takoj uvedli likvidacijo. V tem primeru bi delavci imeli enake pravice, kot jih imajo že zdaj. V vseh drugih primerih pa bi bilo kvečjemu boljše, nikakor pa ne slabše, tako za državo kot tudi za delavce in upnike.

Seveda bi tudi v zameno za terjatve iz neizplačanih plač in prispevkov pred uvedbo stečaja upniki, delavci in Durs prejeli enake navadne delnice kot drugi upniki. Če je to težava, se lahko nekdanjemu stečajnemu

dolžniku takoj po koncu predlaganega stečaja naloži odkup teh delnic v sklad lastnih delnic ali pa te delavske delnice odkupi država oziroma se za to ustanovi poseben socialni sklad ali kaj podobnega.

Zgoraj predlagana sprememba ureditve seveda pomeni, da se vsa bremena prevalijo na upnike, delničarji pa tako izgubijo vse, kar je tudi prav. Delničarji so namreč vse čas družbo obvladovali, in če svoje naloge niso dobro opravili, je to njihova težava, upniki pa so si tudi sami delno krivi, da so prišli v tak položaj, ker niso bili dovolj skrbni in v zameno pridobijo delnice in imajo vso možnost ravnati bolje, kot so ravnali prejšnji lastniki stečajnega dolžnika. Če ne bodo ravnali bolje, se jim lahko čez dva ali tri mesece zgodi isto in zgodba se ponovi.

Ob časovnem zamiku, ki bo nastal zaradi spora o prijavljenih terjativah, se delnice začasno rezervirajo pri sodišču in jih upniki pridobijo po pravnomočnosti sodne odločbe v zvezi z sporom. Če se izkaže, da upnik nima pravice do delnic, se te rezervirane delnice umaknejo kot lastne delnice.

Odgovorno ravnanje novih delničarjev

Zgornji predlog predpostavlja tudi odpravo zdajšnje prisilne poravnave, kjer je glavna pomanjkljivost, da stari delničarji obdržijo delnice. Predlog predvsem omogoča podjetju finančno razbremenitev in nadaljevanje poslovanja z novimi lastniki.

Zdaj veljavni sistem primarno daje možnost prisilne poravnave, ob neuspešnem glasovanju o prisilni poravnavi sledi stečaj.

Zgornji predlog avtomatično izvede prisilno poravnavo v smislu finančne razbremenitve dolžnika in omogočanja nadaljnega poslovanja. Če to ni mogoče, po starem predlogu sledi stečaj, po novem pa likvidacija, ker družba nima nobene obveznosti. Vsebinsko tako predlog ostaja v okviru pojmovanja stečaja v Evropi, daje pa možnost za večjo učinkovitost. Po tem predlogu bi Mura in Istrabenz že normalno poslovala, banke kot novi delničarji (oziroma tudi drugi upniki kot novi delničarji) pa bi se morale dogovoriti, kako vnaprej odgovorneje ravnati s svojim premoženjem.

Seveda se ob predlogu pojavlja več vprašanj, od tega, kakšne možnosti dati nekdanjim delničarjem pred razlastitvijo, da bo ta ustavna, do vpliva na bančne bilance. Ta vprašanja niso nerešljiva. Ker rešiti je treba zdajšnjo mrtvoudnost stečajev. Verjamem, da bi povsem nova in učinkovita ureditev stečaja že na kratek rok pomembno prispevala tudi k dvigu BDP in s tem olajšala proračunske težave. ●

►► Potrebujemo novo, učinkovito ureditev stečajev, ki bo omogočila nadaljevanje poslovanja podjetij z novimi, odgovornejšimi lastniki.